

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
REPUBLICA MOLDOVA**

CE SE SCHIMBĂ ÎN CURRICULUM?

ARTE

Învățământ primar și gimnazial Clasele I–IX

Prezentare sintetică și accesibilă a proiectului Curriculumului 2026
Material pentru consultări publice

Chișinău · 2026

1. Pentru ce a fost pregătită această prezentare

Acest document explică într-un limbaj simplu ce *se păstrează*, ce *se schimbă* și *cum vor fi vizibile schimbările* la lecție. Documentul compară proiectul Curriculumului la disciplina integrată *Arte* din anul 2026 cu edițiile din anii 2018, 2019 Curricula ”Educația muzicală” și ”Educația plastică” (învățământ primar și gimnazial) și nu înlocuiește textul integral al Curriculumului.

✓ Ce s-a schimbat — într-un minut

1. Depășirea modelului tradițional al studiului separat al domeniilor artistice (*Educație Muzicală* și *Educație Plastică*) și propunerea unei viziuni formative integrate cu titlul disciplinei integrate ”Arte”, în care experiența artistică devine parte constitutivă a formării elevului.
2. Marcarea trecerii de la un model centrat pe transmiterea acumulativă de cunoștințe la o paradigmă constructivistă, orientată spre formarea competențelor aplicate și valorizarea experienței autentice de învățare.
3. Înțelegerea artei ca formă complexă de cunoaștere simbolică, senzorială.
4. Schimbarea perspectivei epistemologice și metodologice prin deplasarea accentului de la cunoașterea declarativă („a ști”) la dimensiunea experiențială și productivă („a simți”, „a interpreta”, „a crea”), prin strategii didactice active și reflexive.
5. Integrarea noilor tehnologii prin aliniere la mediul digital și „noile educații”
6. Uniformizarea duratei de studiu a disciplinei ”Arte” pe întreg parcursul învățământului gimnazial, prin extinderea predării până în clasa a IX-a vs clasele I–VIII pentru *Educație Muzicală*, respectiv I–VII pentru *Educație Plastică* (edițiile 2018, 2019).
7. Introducerea unei abordări integrate și interdisciplinare, organizate pe axe tematice/ dimensiuni formative, teme cadru comune cu progresie spiralată, care valorifică procese artistice precum: *perceperea/ receptarea, crearea/ exprimarea, reflecția/ aprecierea, valorizarea/ transferul*.
8. Organizarea curriculumului pe ani de studii după un model de progresie spiralată, bazat pe axe tematice/dimensiuni formative (recurente) — *alfabetizare, limbaj, experiență și identitate artistică* în corelație cu reperele culturale naționale și patrimoniul artistic al Republicii Moldova.
9. Restructurarea competențelor specifice (CS) în jurul a patru procese artistice fundamentale: *percepere/ receptare, creare/ exprimare, reflecție/ apreciere, valorizare/ transfer*, pentru facilitarea coerenței interne a disciplinei și susținerea transferului între diferitele domenii artistice.
10. Asigurarea unității terminologice și conceptuale între cele patru domenii artistice – *educația muzicală, plastică, teatrală și coregrafică*, subordonate aceluiași competențe specifice.
11. Asigurarea convergenței domeniilor *muzical, artistico-plastic, teatral și coregrafic* în jurul aceluiași teme-cadru anuale
12. Prestabilirea raportului (cca. 80% / 20%) între conținuturile teoretice și activitățile practice.
13. Punerea accentului în evaluare pe proces, nu doar pe produs – progresul individual al elevului, implicarea, colaborarea și capacitatea de a-și analiza propriul parcurs creativ.
14. Prioritizarea procesului creativ prin recunoașterea etapelor succesive de formare a competenței artistice în detrimentul unei focalizări exclusive pe perfecțiunea execuției.

Ce se păstrează

- *Domeniile formative consacrate*: Se menține continuitatea cu disciplinele tradiționale *Educație muzicală* și *Educație plastică* (din curriculum-urile 2018 și 2019), reconceptualizate sub forma proceselor artistice fundamentale.
- *Procesele artistice de bază*: Interacțiunea elevului cu arta rămâne structurată pe coordonate clare – *Receptare/Percepere, Creare/Exprimare, Reflecție/Aprecieri și Transfer/Valorizare*.
- *Patrimoniul cultural național*: Se păstrează centrarea pe valorificarea tezaurului național (folclor, port popular, tradiții, meșteșuguri) ca ancoră pentru identitatea culturală.
- *Limbajele artistice specifice*: se păstrează studiul și aplicare elementelor de limbaj muzical/ plastic, dezvoltate progresiv pe parcursul perioadei educaționale.
- *Statutul disciplinei*: ”Arte” rămâne, conform Planului-Cadru, disciplină obligatorie.

- *Integrare inter- și transdisciplinară*: promovarea abordării deschise prin colaborarea organică dintre disciplinele artistice cu celelalte arii curriculare; valorificarea limbajului artistic ca pe un mijloc transversal de cunoaștere, facilitând conectarea cunoștințelor și aplicarea lor în contexte reale de învățare.
- *Finalitatea educației artistice centrate pe dezvoltarea personalității elevului*: Se păstrează paradigma curriculară bazată pe competențe, introdusă în edițiile anterioare; rămân importante competențele specifice disciplinei; unitățile de competență; activitățile de învățare; produsele realizate de elev; evaluarea progresului individual.
- *Conținuturile fundamentale ale educației muzicale*: Elemente de limbaj muzical (sunetul muzical, ritmul, melodia, tempoul, intensitatea, timbrul, forme muzicale), activități didactice specifice (audiția muzicală, cântul vocal-coral, interpretarea la instrumente muzicale elementare pentru copii, citit-scrisul muzical, activitatea muzical-ritmică, creația muzical-artistică, analiza-discuție a muzicii etc.), dezvoltate ulterior prin relaționarea cu alte limbaje artistice, precum culoarea, mișcarea, imaginea, expresie scenică; elementele fundamentale ale educației plastice (punctul, linia, forma, culoarea, compoziția, textura, spațiul plastic, tehnicile și materialele artistice).
- *Orientarea spre cultura națională*: Rămân importante folclorul muzical, tradițiile și obiceiurile, motivele ornamentale, meșteșugurile populare, creațiile artiștilor autohtoni.
- *Studiul creațiilor reprezentative și al personalităților artistice*: în muzică sunt valorificate creații ale compozitorilor naționali și universali, repertoriul vocal și instrumental, iar în arte vizuale opere reprezentative și artiști plastici autohtoni și universali.
- *Principiul activității practice a elevului*: elevul/ eleva interpretează, creează, experimentează, prezintă, reflectează.
- *Orientarea spre evaluarea formativă*: Accentul rămâne pe implicare, creativitate, expresivitate, progres individual, capacitatea de reflecție.
- *Reperete fundamentale ale formării artistice*: se valorifică și continuă tradiția curriculară a educației muzicale și plastice din Republica Moldova reorganizate într-o paradigmă integrată, orientată spre experiență, creativitate, identitate culturală și participare artistică.

! Important de înțeles

Noul proiect nu înlocuiește studiul sistematic al artelor cu simple proiecte sau activități digitale. Formele artistice tradiționale se păstrează, însă integrarea elementelor de *teatru* și *dans* se realizează infuzional și metodologic, prin *joc* și *mișcare*, fără a pune presiune pe tehnici academice complexe.

2. Șapte schimbări-cheie

Mai jos sunt prezentate doar schimbările care influențează vizibil conținutul, desfășurarea lecției, activitatea cadrului didactic și experiența elevului/ elevei.

1 Abordare integrată în locul studierii fragmentate a domeniilor · reconceptualizat și unit	
În edițiile din 2018-2019	În proiectul din 2026
<i>Educația muzicală și Educația plastică</i> erau studiate separat, fără o conexiune organică cu mișcarea sau expresia dramatică..	Se creează o disciplină integrată unică („Arte”), în care muzica (~45%) și artele plastice (~45%) sunt completate prin infuzia educației teatrale (~5%) și coregrafice (~5%)..
La lecție	Cadrul didactic organizează activități polivalente, în care imaginea vizuală este susținută de sunet, ritm, mimică și expresie corporală.
Pentru elev	Elevul/ eleva percepe fenomenul artistic în mod unitar, exprimându-și ideile prin mijloace combinate (culoare, sunet, gest, cuvânt).
Temei	Necesitatea de a depăși fragmentarea disciplinară și de a dezvolta o gândire artistică polivalentă de la vârsta primară.
Unde este reflectat	Concepția disciplinei „Arte”; structura generală a unităților de învățare pentru clasele I-IX.

2 Pondere majoritară acordată acțiunii practice (80% / 20%) · reconceptualizat și simplificat	
În edițiile din 2018-2019	În proiectul din 2026
O parte semnificativă din timp era alocată memorării de noțiuni teoretice, biografii și clasificări („a ști”).	Se stabilește un raport orientativ clar: 80% activități practice și experiențe directe („a face”), și doar 20% noțiuni teoretice.
La lecție	Cadrul didactic devine un facilitator al experiențelor senzoriale, coordonând explorări, ateliere de creație, jocuri de rol și improvizații.
Pentru elev	Elevul/ eleva explorează, creează, desenează, cântă, se mișcă și reflectează, în loc să acumuleze pasiv cunoștințe declarative.
Temei	Promovarea artei ca formă distinctă de cunoaștere simbolică, senzorială și experiențială.
Unde este reflectat	Rubricile „Tipuri de activități” și „Recomandări metodologice” din clasele I-IX.

3 Structură spiralată și axe tematice recurente · <i>structurat</i>	
În edițiile din 2018-2019	În proiectul din 2026
Conținuturile creșteau în complexitate, însă uneori temele se repetau fără o legătură evidentă cu progresia competențelor.	Curriculumul este organizat pe principiul progresiei spiralate, în jurul a 4 axe formative recurente: <i>Alfabetizare artistică, Limbaj artistic, Experiență artistică, Identitate artistică.</i>
La lecție	Cadrul didactic reia anual dimensiunile formative la niveluri crescânde de complexitate, adaptate vârstei.
Pentru elev	Elevul/ eleva evoluează gradual de la joc și familiarizare intuitivă la realizarea unor proiecte complexe.
Temei	Asigurarea continuității între învățământul primar și cel gimnazial și eliminarea dublărilor inutile de conținut.
Unde este reflectat	Matricea de progresie; axele tematice și unitățile de învățare anuale pentru clasele I-IX.

4 Integrarea tehnologiilor digitale și a artei contemporane · <i>consolidat și completat</i>	
În edițiile din 2018-2019	În proiectul din 2026
Utilizarea resurselor digitale era opțională și se limita, de regulă, la audieri audio sau prezentări simple.	Sunt integrate treptat desenul digital, experiențele sonore multimedia, muzeele virtuale (3D), portofoliul digital și etica utilizării inteligenței artificiale (IA).
La lecție	Cadrul didactic utilizează resurse hibride, platforme interactive, tururi virtuale și abordează drepturile de autor în spațiul digital.
Pentru elev	Elevul/ eleva creează produse digitale, explorează medii multimedia și înțelege utilizarea responsabilă a tehnologiei în creație.
Temei	Necesitatea ancorării educației artistice în realitatea tehnologică contemporană și în industriile creative..
Unde este reflectat	Dimensiunea digitală și multimedia; tipurile de produse artistice recomandate pentru clasele I-IX.

5 Conectarea la problemele comunității („Artă și activism”)· <i>element de noutate</i>	
În edițiile din 2018-2019	În proiectul din 2026
Sarcinile de lucru erau predominant centrate pe teme academice clasice (natura statică, peisajul, interpretarea unui cântec)..	Arta devine un instrument de reflecție asupra problemelor reale: ecologie, dezvoltare durabilă, incluziune, prevenirea bullying-ului.
La lecție	Cadrul didactic propune învățarea bazată pe proiect și abordări de tip Design Thinking.
Pentru elev	Elevul/ eleva folosește limbajul artistic pentru a-și exprima opinia, a sensibiliza comunitatea și a contribui la schimbări pozitive.
Temei	Dezvoltarea empatiei, a inteligenței emoționale, a coeziunii sociale și a cetățeniei active încă din ciclul primar.
Unde este reflectat	Teme cadru transversale precum „Arta și societatea”, „Proiecte ecologice”, „Artă și incluziune”.

6 Flexibilitate curriculară (80% obligatoriu / 20% flexibil)· <i>element de noutate</i>	
În edițiile din 2018-2019	În proiectul din 2026
Curriculumul avea o structură rigidă, cu un parcurs identic pentru toate școlile, indiferent de specificul local.	Se introduce raportul orientativ: 80% componentă obligatorie la nivel național și 20% componentă flexibilă.
La lecție	Cadrul didactic poate adapta conținuturile la specificul comunității, valorificând patrimoniul, meșteșugurile și artiștii locali.
Pentru elev	Elevul/ eleva descoperă identitatea culturală a propriei regiuni și este încurajat să participe la viața culturală locală.
Temei	Respectarea finalităților naționale în paralel cu valorificarea contextului socio-cultural local.
Unde este reflectat	Ghidul de proiectare didactică; structura unităților de învățare.

7	Evaluare orientată spre proces și progres individual· <i>reconceptualizat și consolidat</i>
În edițiile din 2018-2019	În proiectul din 2026
Evaluarea era axată în principal pe calitatea produsului final (un desen finalizat, un cântec interpretat corect tehnic).	Evaluarea se mută de la aprecierea produsului final la evaluarea formativă a procesului de creație, a explorării și a progresului individual.
La lecție	Cadrul didactic explică din timp criteriile de evaluare, utilizează jurnale de reflecție, autoevaluarea, interevaluarea și organizarea de expoziții/recitaluri.
Pentru elev	Elevul/ eleva își constituie un portofoliu artistic (fizic/digital), înțelege cum este evaluat și își urmărește propriul parcurs creativ.
Temei	Alinierea evaluării la paradigma constructivistă și reducerea anxietății legate de „performanța tehnică”.
Unde este reflectat	Capitolul „Evaluarea competențelor și a progresului”; instrumentele <i>Portofoliu digital</i> și <i>Jurnal de reflecție</i> .

3. Cum evoluează învățarea de la clasa I la clasa a IX-a

Progresul nu înseamnă doar adăugarea unor teme noi. El reprezintă o evoluție treptată a complexității resurselor, a acțiunilor artistice și a gradului de autonomie al elevului de-a lungul întregului parcurs școlar general.

Nivel / Clasa	Accentul principal	Ce face elevul/ eleva	Tipurile de produse artistice
Primar (I-II)	Percepție senzorială, joc și explorare intuitivă	Explorează culorile, sunetele, ritmurile și gesturile prin joc; imită și improvizat liber.	Desene libere, jocuri de rol, cântece simple cu mișcare, amprente, colaje din materiale naturale.
Primar (III-IV)	Exprimare prin asocieri și tehnici elementare	Combină instrumente vizuale și sonore; redă emoții și povești simple prin desen, cânt și mișcare.	Ilustrații de basm, acompaniament ritmic, mini-scenete, măști, obiecte decorative tradiționale.
Gimnazial (V-VI)	Sintetizarea formelor și lucru colaborativ	Combină muzica, plasticitatea și mișcarea corporală; realizează lucrări și reprezentări simple în grup.	Colaje colective, dramatizări ale cântecelor, „tablouri vii”, ilustrații sonore, desene tematice.
Gimnazial (VII-VIII)	Exprimarea opinii, artă digitală și ancorare socială	Analizează opere, compară stiluri, utilizează instrumente digitale și realizează lucrări cu mesaj social.	Desen digital, afișe, postere sociale, mini-spectacole, tururi virtuale, secvențe audio-video.
Gimnazial (IX)	Proiect creativ autonom și viziune personală	Elaborează și susține un proiect artistic integrat, dând dovadă de viziune proprie și capacitate de reflecție.	Portofoliu artistic individual (fizic/digital), proiect artistic integrat final, prezentare/expoziție publică.

→ Cum se citește această progresie

De la primii pași făcuți în clasa I prin joc și explorare senzorială, tehnicile artistice devin treptat instrumente pentru rezolvarea unor sarcini de învățare din ce în ce mai complexe. Până în clasa a IX-a, elevul trece de la executarea după model la realizarea unui produs artistic propriu, care combină mijloacele tradiționale cu cele digitale.

4. Ce va fi vizibil la lecție

Pentru cadrul didactic

- *Proiectarea didactică în jurul a 4 unități de învățare anuale*, centrate pe teme integratoare care corelează organic muzica, artele plastice, teatrul și dansul,
- *Schimbarea rolului*: cadrul didactic devine un facilitator al experiențelor artistice, încurajând jocul, improvizația, colaborarea și explorarea.
- *Utilizarea de resurse hibride*: de la materiale tradiționale și elemente din natură (lut, nisip, frunze) până la aplicații digitale, galerii 3D și instrumente multimedia.
- *Evaluare formativă clară*: criteriile sunt comunicate de la început; se apreciază efortul, originalitatea, empatia și procesul de căutare.
- *Flexibilitate*: posibilitatea de a aloca 20% din timpul didactic pentru valorificarea patrimoniului și a tradițiilor locale.

Pentru elev

- *Mai multă acțiune practică*: 80% din timp este dedicat activității directe — desen, interpretare muzicală, mișcare, dramatizare, modelaj.
- *Libertate în alegerea mijloacelor*: posibilitatea de a-și exprima ideile prin canalul cel mai potrivit (vizual, auditiv, kinestezic sau digital).
- *Un mediu de învățare prietenos*: eliminarea fricii de a „greși”; fiecare exprimare artistică este valorizată ca pas în dezvoltarea personală.
- *Construirea unui portofoliu artistic*: posibilitatea de a-și aduna lucrările reprezentative și de a-și observa propriul progres pe parcursul celor nouă ani de școală.
- *Proiecte de grup autentice*: dezvoltarea spiritului de echipă prin crearea de „tablouri vii”, instalații artistice, mini-spectacole sau acțiuni comunitare.

Condiții pentru o implementare realistă

- *Fără presiune suplimentară pe cadrele didactice*: nu se cere ca învățătorii sau profesorii să devină specialiști absoluți în toate cele patru arte; integrarea elementelor de teatru și dans are un caracter infuzional și metodologic (prin joc și mișcare).
- *Adaptabilitate la resurse*: activitățile digitale pot fi înlocuite sau adaptate cu ușurință la formate tradiționale, în funcție de dotarea școlii și de nivelul clasei.
- *Support metodic asigurat*: cadrele didactice vor beneficia de ghiduri metodologice, exemple de proiecte integrate, resurse digitale și programe de formare axate pe evaluare formativă și tehnologii educaționale.